

vizuális, hanem akusztikus tényezők is játszanak közre, amiből az elemi számtanításra fontos következtetéseket lehet vonni és a szerző meg is teszi ezt. Jóval egyszerűbb a dolog a geometria egészen primitív elemi tárgyalásánál. Ez az egyszerűség azonban elvész, hacsak kissé is emelkedettebb az álláspont, amiről azonban már nem esik szó.

A könyv egyik érdekes fejezete a speciális matematikai tehetőség problémáját vizsgálja. Figyelmeztet arra, hogy kielégítő előmenetel a középiskolai mathesis anyagában még nem jelent matematikai tehetséget (fordítva áll-e a dolog, arról nem beszél), mert az lehet pusztán érdeklődés jele, aminek talán egészen más a forrása. Persze evvel az el nem döntött probléma helyett most már kettő volna elintézendő, aminek megállapítása azonban szükséges volt, mielőtt tovább lehetne menni.

Sokat vitatott kérdés, hogy leányok tanításával lehet-e ugyanazt az eredményt elérni, mint fiúkkal? Leányiskolai tantervek felteszik, hogy lehet. Néhány nő valóban figyelemreméltó eredményt is ért el, amit az átlagemberekről való vitatkozásban nem szabad figyelmen kívül hagyni. A szerző álláspontját úgy látszik G. Heymans: *Die Psychologie der Frau* c. munkájából vett idézete tolmácsolja: «Sok mindent lehet kierőszakolni, de szeretetet nem és épen a tudomány-szeretet hiányzik a diák-kisasszonyokban. Nekik a tudománnyal való foglalkozás: kötelességteljesítés, nem pedig szabad, élvezetes, természetes tevékenység. Valójában nem lesznek intimekké a tudománnyal és inkább foglalkoznak vele, mint élnek benne... A tudomány nekik nem természetes és ösztönszerű, hanem inkább gyakran fárasztóan kierőszakolt figyelem tárgya.» Statisztikai anyagból erről még nem lehet sokat tudni. Kevés is van, az se mindig megbízható, mert akik a kérdéshez hozzászóltak, érzelmeik befolyásolta előítéletek hatása alatt is állhattak.

A könyv záró fejezete a tanítók és tanárok képzésével foglalkozik. Érdekes, hogy — bizonyára ismerve a mai viszonyokat — nem is annyira a pedagógiai képzés kellő pszichológiai alapozását sürgeti, hanem beéri az intenzívebb pedagógiai képzés szükségszerűségének hangsúlyozásával.

Oberle Károly.

Theodor Heller: Pädagogische Therapie für praktische Ärzte.

Berlin, J. Springer, 1914. V + 223 l., kötve 10*50 márka.

Hellernek ez a munkája a gyakorlati gyógyítópedagógiának a szülőtte s különösen azokhoz az orvosokhoz szól, kiknek rendellenes szellemi fejlődésű gyermekekkel van dolguk. Érdeme, hogy a sok elmélet mellőzésével a gyakorlati résszel foglalkozik s számos hasznos

útmutatással szolgál az orvosnak. Amennyiben a könyv célja megengedi, az olvasó a pszichológiai megokolást is mindig megtalálja.

A könyv két részre oszlik. Az első a szellemi gyengeségeket tárgyalja, melyekhez Heller az idiótaságot, az imbecillitást, a debilitást, az epileptikus gyengeelmjűséget, *dementia infantilis*t és a *dementia praecox*ot sorolta. A második rész az ideges és psychopathiás szervezetekről szól. Értékes része a gyógyítópédagógiai nevelés és tanítás c. fejezetek; ezek az egyes betegségek gyógyítását, a megfelelő gyakorlatokat ismertetik meg velünk. Az idiotizmus, a debilitás és az imbecillitás között a gyógyítópédagógia még máig sem találta meg az elhatároló tényezőket (Heller is csak fokozati különbségeket lát ebben a három szellemi állapotban). Ép ezért nem látjuk egészen helyénvalónak ennek a három kórformának s kiváltképen a nekik megfelelő gyakorlatoknak egymástól való ilyen szoros elválasztását. Sokkal szerencsésebbnek tartjuk a gyógyítópédagógiai nevelés és oktatás tárgyalásának olyan formáját, amint azt Heller másik munkájában (*Grundriss der Heilpädagogik*; 2. kiad., 1912) adja.

A könyv egyébként a gyógyítópédagógia alapvető művei közül való s így nemcsak a gyógyítópédagógus, hanem a rendes iskolák tanítómestere számára is értékes olvasmány.

A pedagógiai munkásságnak orvosi részről való nagyra értékelését látjuk különben abban is, hogy *Enzyklopaedie der klinischen Medizin* c. nagy vállalat, melynek szerkesztői Noorden, Pirquet, Langstein és Schittenhelm, első kötetei sorában épen pedagógus útján szól az orvosokhoz.

Vértess O. József.

Zentralblatt für Psychologie und psychologische Pädagogik.

Herausgeg. von *Dr. W. Peters*, Priv.-Doz. an der Universität Würzburg.
Würzburg, 1914, C. Kabitzsch.

A pszichológiai és pedagógiai irodalmat ma már lehetetlen egy-egy embernek figyelemmel kísérnie; a folyóiratok egyenletes szemmel tartása is túlhaladja az egyes érdeklődő erejét, még ha a nyelvi nehézséget legyőzi is. A tudományos kérdések annyira megszorodtak és bonyolultak, hogy komolyan fenyeget egyrészt az egyoldalúság, másfelől a figyelem tökéletes szétszóródása. Ily viszonyok között örömmel kell kapnunk ezen az új folyóiraton, amely teljes hitelt érdemlő szerkesztésben, az eddigi 6 füzet (350 l.) tanúsága szerint gyorsan és jól tájékoztat az újabb eredményekről és törekvésekről, a pedagógust és pszichológust érdeklő szomszédos területeken is. Nem az ismertető álláspontjáról írt bírálatokat, hanem tárgyias tartalmi ismertetések közöl. Lehetően az egész tudományos világ munkájá-